

SOME FEATURES ABOUT PIONEER YOUTH IN TAN AN PROVINCE

Nguyen Minh Dao

Saigon University

ARTICLE INFO		ABSTRACT
Received:	19/02/2024	Tan An province was assigned the task of “pilot uprising” by the Party Committee of the Pioneers. The uprising took place quickly and was successful, while the Japanese army did not take any action. This was the basis for the Party Committee to issue an order for a general uprising to seize power in Southern Vietnam in 1945. To achieve the above result, it was a process of preparation in all aspects, including the contribution of the Pioneer Youth. Through researching and analyzing relevant documents and using historical and logical methods, the research aims to clarify the birth and activities of Tan An Pioneer Youth. Moreover, the study also highlights the contribution of Pioneer Youth in the process of preparing forces for the uprising to seize power in Tan An. The research results contribute to a comprehensive understanding of Tan An Pioneer Youth - an important factor determining the quick victory of the uprising in Tan An.
Revised:	22/4/2024	
Published:	22/4/2024	
KEYWORDS		
Pioneer Youth		
Tan An		
August Revolution		
Party Committee of the Pioneers		
Southern region		

VÀI NÉT VỀ THANH NIÊN TIỀN PHONG TỈNH TÂN AN

Nguyễn Minh Đảo

Trường Đại học Sài Gòn

THÔNG TIN BÀI BÁO	TÓM TẮT
Ngày nhận bài: 19/02/2024 Ngày hoàn thiện: 22/4/2024 Ngày đăng: 22/4/2024	Tỉnh Tân An được Xứ ủy Tiền phong giao nhiệm vụ “khởi nghĩa thí điểm”, cuộc khởi nghĩa diễn ra nhanh chóng thắng lợi, quân Nhật không có hành động nào. Đây là cơ sở để Xứ ủy phát lệnh Tổng khởi nghĩa giành chính quyền ở Nam Bộ năm 1945. Để đạt được kết quả trên, đó là cả một quá trình chuẩn bị về mọi mặt, trong đó có sự đóng góp của Thanh niên Tiền phong. Thông qua việc khảo cứu, phân tích các tài liệu liên quan và sử dụng phương pháp lịch sử, phương pháp logic, nghiên cứu nhằm làm rõ sự ra đời và hoạt động của Thanh niên Tiền phong Tân An. Đồng thời, nghiên cứu cũng nêu bật đóng góp của Thanh niên Tiền phong trong quá trình chuẩn bị lực lượng cho cuộc khởi nghĩa giành chính quyền ở Tân An. Kết quả nghiên cứu góp phần nhận thức toàn diện về Thanh niên Tiền phong Tân An - là nhân tố quan trọng quyết định cuộc khởi nghĩa ở Tân An thắng lợi nhanh chóng.
TỪ KHÓA	
Thanh niên Tiền phong	
Tân An	
Cách mạng tháng Tám	
Xứ ủy Tiền phong	
Nam Bộ	

DOI: <https://doi.org/10.34238/tnu-jst.9696>

Email: minhdao26100811@gmail.com

1. Giới thiệu

Cuộc cách mạng tháng Tám ở Nam Bộ diễn ra nhanh chóng thành công là nhờ sự chuẩn bị chu đáo về mọi mặt của Xứ ủy, nhất là sự tham gia tích cực của Thanh niên Tiền phong trong khởi nghĩa giành chính quyền năm 1945. Việc nghiên cứu về Thanh niên Tiền phong được các tác giả quan tâm ở nhiều mức độ khác nhau. Tác giả Trần Bạch Đằng nhận định “Thanh niên Tiền phong mang đậm truyền thống đột khởi của dân tộc ta và sử dụng Thanh niên Tiền phong như hiệu quả đã có là một thành tích của Đảng Cộng sản Việt Nam” [1]. Thông qua nghiên cứu, tác giả Phạm Ngọc Bích kết luận Thanh niên Tiền phong “thực sự trở thành một mặt trận yêu nước rộng rãi” [2]. Đồng quan điểm này, tác giả Huỳnh Văn Tiểng và Bùi Đức Tịnh nêu rõ hơn “Thanh niên Tiền phong thực sự trở thành một mặt trận dân tộc thống nhất lôi cuốn hầu hết các tầng lớp nhân dân, các tôn giáo vào một phong trào cách mạng toàn dân” [3]. Bên cạnh đó, tác giả Hà Minh Hồng cho biết “Thanh niên Tiền phong xuất hiện như một “hiện tượng lịch sử, độc đáo” của cách mạng ở Nam Bộ trong cuộc vận động giải phóng dân tộc dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam” [4] và Nguyễn Thị Hồng Nhung khẳng định rằng “Thanh niên Tiền phong là một đặc trưng của cách mạng tháng Tám ở Nam Bộ, chỉ Nam Bộ mới có hình thức tổ chức này” [5]. Mặc khác, nói về Thanh niên Tiền phong ở Nam Bộ, Đỗ Cao Phúc cho đây là “tổ chức có đoàn thể mạnh nhất và là lực lượng chính tham gia giành chính quyền ở một số tỉnh thành ở Nam Kỳ trong Cách mạng Tháng 8” [6]. Từ những hoạt động do Thanh niên Tiền phong tổ chức, Mai Văn Nguyễn cho biết “ở Tân An lực lượng Thanh niên Tiền phong cứu được 174/197 người mắc bệnh thiên thời” [7]. Thanh niên Tiền phong ra đời là “một sáng tạo lớn, đẩy nhanh công cuộc chuẩn bị lực lượng tổng khởi nghĩa ở Nam Bộ” [8]. Theo Võ Văn Thật, Thanh niên Tiền phong ở Tân An “đóng vai trò xung kích” [9], còn tác giả Minh Đảo cho biết “đây là lực lượng xung kích trong các hoạt động, có vai trò quan trọng trong khởi nghĩa tháng Tám năm 1945 ở tỉnh Tân An” [10]. Nhìn một cách tổng thể, “Thanh niên Tiền phong là một phong trào khá đặc biệt, cả về tổ chức và cách thức hoạt động, nhưng có ảnh hưởng lớn, thu hút được đông đảo mọi tầng lớp nhân dân” [11]. Gần đây, trong nghiên cứu của mình, tác giả Võ Văn Thật cho biết dù Thanh niên Tiền phong ra đời trong thời gian ngắn “nhưng đã giải quyết được những vấn đề quan trọng và cấp bách của cách mạng Nam Bộ lúc bấy giờ về chuẩn bị lực lượng cách mạng, hình thức tập hợp lực lượng, hình thức khởi nghĩa...” [12].

Có thể thấy rằng, các công trình nghiên cứu đã nêu được quá trình ra đời, hoạt động của Thanh niên Tiền phong Nam Bộ trong cuộc khởi nghĩa giành chính quyền năm 1945; từ đó đưa ra nhận xét, đánh giá về tổ chức này. Tuy có đề cập đến tỉnh Tân An, nhưng chưa có công trình nghiên cứu nào làm rõ vai trò Thanh niên Tiền phong tỉnh Tân An trong quá trình chuẩn bị lực lượng cho cuộc khởi nghĩa giành chính quyền năm 1945. Kế thừa kết quả nghiên cứu từ những công trình trước đó, bài viết này nghiên cứu về sự ra đời, hoạt động và đóng góp của Thanh niên Tiền phong đối với quá trình chuẩn bị lực lượng ở tỉnh Tân An năm 1945.

2. Phương pháp nghiên cứu

Để thực hiện nghiên cứu này, tác giả vận dụng các phương pháp lịch sử và logic để mô tả hoàn cảnh ra đời và phân tích các hoạt động của Thanh niên Tiền phong tỉnh Tân An trong bối cảnh chung của Nam Bộ. Ngoài ra, tác giả còn sử dụng phương pháp khảo cứu, phân tích các tài liệu liên quan để nêu bật những đóng góp của Thanh niên Tiền phong đối với quá trình chuẩn bị lực lượng cho cuộc khởi nghĩa giành chính quyền ở tỉnh Tân An năm 1945.

3. Kết quả và bàn luận

3.1. Sự ra đời của Thanh niên Tiền phong tỉnh Tân An

Căn cứ vào Nghị định của Toàn quyền Đông Dương ban hành ngày 20-12-1899, tất cả các hạt tham biện đã được chuyển đổi thành tỉnh, do đó từ ngày 01-01-1900, hạt Tham biện Tân An đã

được đổi thành tỉnh Tân An. Về hành chính, tỉnh Tân An¹ có 3 quận, 10 tổng với 62 làng (năm 1945), tỉnh lỵ Tân An đặt tại làng Bình Lập thuộc quận Châu Thành.

Bước sang năm 1945, Nhật ở Đông Dương đẩy mạnh nắm các nhóm thân hữu, ra sức tập hợp thanh niên để làm hậu thuẫn cho Nhật. Lúc này, Thống đốc Nam Kỳ Minoda Fujio và Tổng lãnh sự Nhật Ida mời bác sĩ Phạm Ngọc Thạch đến để bàn về việc tập hợp thanh niên Nam Kỳ vào một tổ chức với mong muốn tạo ra một lực lượng để chống quân Đồng minh khi đổ bộ vào Đông Dương.

Tháng 5-1945, nhân ý đồ của Nhật và thông qua bác sĩ Phạm Ngọc Thạch, Xứ ủy Tiền phong nhận thấy rằng “đây là một cơ hội tốt để Đảng nắm chắc hơn nữa phong trào thanh niên sinh viên công khai, thông qua đó mà mở một khâu đột phá để đẩy mạnh việc chuẩn bị lực lượng chính trị” [13, tr.180]. Chính vì vậy, Xứ ủy Tiền phong đã tương kế tựu kế quyết định cử bác sĩ Thạch nhận đứng ra tổ chức lực lượng Thanh niên mang tên Thanh niên Tiền phong. Tổ chức do Xứ ủy đặt tên, chọn cờ hiệu nền vàng ngôi sao đỏ, và sắp đặt gần toàn bộ nội dung, chương trình hành động. Bảng kế hoạch này, Xứ ủy Nam Kỳ hạ quyết tâm “trong một thời gian ngắn, mấy tháng thôi, ta phải mạnh hơn tất cả các đảng khác thân Nhật cộng lại” [14, tr. 11].

Ngày 01-6-1945, Thanh niên Tiền phong Nam Kỳ tổ chức ra mắt ở Sài Gòn bằng cuộc lễ chính thức mở tại vườn Ông Thượng (nay là vườn Tao Đàn) và phong trào lan nhanh khắp các tỉnh.

Nhận chỉ thị trực tiếp từ Bí thư Xứ ủy Tiền phong Trần Văn Giàu, đồng chí Nguyễn Văn Trọng² lên Sài Gòn gặp bác sĩ Phạm Ngọc Thạch nhận tài liệu đem về nghiên cứu. Sau khi bàn luận, Tỉnh ủy Tân An quyết định cử đồng chí Chín Trọng cùng Huỳnh Văn Gấm³ đến vận động Đặng Văn Quý⁴ là Cảnh sát trưởng Tân An đứng ra làm Thủ lĩnh Thanh niên Tiền phong tỉnh. Đôi bên nhanh chóng thống nhất, vì Nhật ở Sài Gòn đã chấp thuận cho lập tổ chức Thanh niên Tiền phong nên rất thuận lợi cho ta trong việc công khai mời một số nhân sĩ, thanh niên trí thức quanh tỉnh lỵ tham gia để hình thành ngay một ban lãnh đạo Thanh niên Tiền phong gồm:

- Đặng Văn Quý: Thủ lĩnh, kiêm phụ trách Thể thao.
- Lê Ngọc Quới: Phó thủ lĩnh, kiêm Ủy viên tuyên truyền.
- Huỳnh Văn Gấm: Tráng trưởng, chỉ huy đội Thanh niên xung kích.
- Nguyễn Văn Nữ: Trưởng Bảo an.
- Ngô Khải Minh: Ủy viên thư ký, lo về tài chính, hành chính.
- Trần Bá Hồ: Ủy viên Thể thao.

- Ký Hiệp (Thư ký của quận trưởng Châu Thành): Trưởng đoàn thiếu nhi. Các đồng chí Nguyễn Văn Trọng: Cố vấn Thanh niên Tiền phong với danh nghĩa bề ngoài là Trưởng ban Hợp tác xã; Lê Minh Xuân sẵn nghề thuốc trong tay làm Trưởng ban Cứu cấp. Nơi làm việc, Ban lãnh đạo Thanh niên Tiền phong Tân An chọn ngay nhà Huỳnh Văn Gấm ở đầu đường Gò Công⁵, trụ sở Thanh niên Tiền phong tại tỉnh lỵ đặt ngay trong khu dinh quận Châu Thành⁶.

Ngày 01-6-1945, Thanh niên Tiền phong tỉnh Tân An làm lễ ra mắt tại sân vận động tỉnh lỵ với hơn 2.000 thanh niên từ các quận Châu Thành, quận Thủ kéo về dự. Sau bản nhạc Hồn Tử Sĩ, cả Ban Chấp hành Thanh niên tỉnh quỳ gối, tuyên thệ, tất cả Thanh niên Tiền phong nghiêng mình trước tượng đài Tử sĩ, dưới lá “cờ vàng sao đỏ”⁷, thề trung thành với Tổ quốc. Tiếng hô vang lên giữa trời xanh, nhiều chặp: “Thanh niên! Tiến! Tiến! Tiến!”. Sau lễ trang nghiêm là cuộc diễu hành lớn chưa từng có quanh tỉnh lỵ với tiếng hát âm vang hùng tráng của các bài Gieo Ánh Sáng, Bạch Đằng Giang, Bài Ca Du Kích, ... Như vậy, Thanh niên Tiền phong Tân An nói riêng và Nam Bộ nói chung ra đời là “một sáng kiến độc đáo của “Xứ ủy Tiền phong”, tạo ra bước đột phá trong

¹Nay là phần lớn diện tích tỉnh Long An gồm thành phố Tân An, huyện Tân Hưng, huyện Vĩnh Hưng, huyện Mộc Hoá, huyện Tân Thạnh, huyện Thạnh Hoá, thị xã Kiến Tường, huyện Thủ Thừa, huyện Tân Trụ, huyện Châu Thành, huyện Đức Huệ và một phần huyện Bến Lức.

²Tức Chín Trọng, lúc đó là Bí thư tỉnh ủy Tân An.

³Huỳnh Văn Gấm, sinh viên trường Cao đẳng Mỹ thuật Đông Dương ở Hà Nội, khóa VI (1941 – 1945) trở về Tân An tham gia phong trào Thanh niên ở tỉnh vào cuối tháng 3-1945.

⁴Là cảm tình của ta, bà con với đồng chí Chín Trọng.

⁵Nay là đường Nguyễn Đình Chiểu, thành phố Tân An.

⁶Nay là khu Tòa án Nhân dân tỉnh Long An.

⁷Cờ của tổ chức Thanh niên Tiền phong.

tập hợp và xây dựng lực lượng cách mạng ở Sài Gòn và Nam Kỳ” [13, tr. 181].

Được tỉnh về hỗ trợ, Thanh niên Tiền phong các quận Thủ Thừa, Châu Thành lần lượt ra mắt quần chúng nhân dân. Ở quận Thủ Thừa, ban đầu cử Giáo Dục làm Thủ lĩnh, sau đó Tỉnh ủy cử đồng chí Bùi Văn Phòng xuống thay thế để đảm bảo sự lãnh đạo, trụ sở Hội quán Thanh niên Tiền phong Thủ Thừa ở ngay gần cửa ra vào dinh quận Thủ Thừa; còn Thanh niên Tiền phong quận Châu Thành đặt dưới quyền chỉ đạo trực tiếp của Lê Ngọc Quới; quận Mộc Hóa cử thầy giáo Ân (đốc Ân) đứng đầu, bất chấp sự vô thừa nhận của quận trưởng Nguyễn Văn Hoài.

Trước yêu cầu phát triển nhanh lực lượng Thanh niên Tiền phong khó tránh khỏi các phần tử xấu, phức tạp chui vào phá hoại trong khi nhiều nơi ta chưa có chi bộ, thậm chí chưa có đảng viên, vì thế Tỉnh ủy đặt rõ chủ trương xây dựng phong trào theo lối “cóc nhảy” [15, tr. 241], tức là tổ chức một làng bỏ vài làng, gây dựng cơ sở theo lối này để lấy phong trào nơi có thúc đẩy nơi chưa có phát triển theo xu hướng chung. Đồng thời, tổ chức Đảng cài người vào lãnh đạo, lèo lái, chỉ dẫn, định hướng Thanh niên Tiền phong ở các nơi. Trong tỉnh, quận Thủ Thừa làm khá bài bản, quận ủy lựa một số đảng viên trung kiên ở Bình Nhựt như Dương Hồng Cẩm, Đoàn Văn Quì, Nguyễn Văn Mới, Nguyễn Văn Cứng, Huỳnh Cư Thế tổ chức tập huấn cụ thể về xây dựng Thanh niên Tiền phong và cơ sở Đảng, phân đầu mỗi làng đều có vài đồng chí cốt cán đi đầu. Sau một thời gian ngắn, mỗi làng đều xây dựng được vài đồng chí đi đầu: Bình Chánh sớm có Ba Vĩnh, Hai Nghi; An Nhựt Tân sớm có đồng chí Khương, đồng chí Á; Bình Trinh Đông có Bửu Kỳ; Tân Phước Tây có Mười Điều; Tấn Đức có đồng chí Tư Rừng, Năm Rầy, Mười Hương; Lạc Bình có Năm Điều, Đủ, Đặng Văn Các; Quê Mỹ Thạnh có Tư Thọ, Hai Kiên, Nguyễn Chánh Sắc; Bình Lãnh có Dương Đông Khiêm, Sáu Đậu; Nhơn Thạnh Trung có Bùi Văn Đức, Bùi Văn Khuyên; Nhựt Minh có Út Bô, Mười Hối, Tư Giao, đồng chí Bền; Tân Trụ có đồng chí Bùi, Hồng...

Đến giữa tháng 6-1945 thì các làng ở quận Thủ Thừa và quận Châu Thành đều có ít nhất một đảng viên hoặc một quần chúng trung kiên làm nòng cốt hoặc giữ chức danh Tráng trưởng. Tại làng Bình Lập, đảng viên hai chi bộ Thanh niên bảo vệ Tỉnh ủy và Xóm Vòng đều “vào nằm” trong Thanh niên Tiền phong tỉnh lỵ. Đồng thời, Tỉnh ủy ra nghị quyết mỗi đảng viên phải xây dựng ít nhất hai quần chúng tốt, quy định với thủ lĩnh, Ban chấp hành Thanh niên Tiền phong tỉnh, quận, làng trước lễ ra mắt đều phải qua xét duyệt của thường trực tỉnh ủy, hoặc ít nhất cũng đã thông qua đồng chí Nguyễn Văn Trọng.

Thanh niên Tiền phong đồng phục gọn gàng, đầu đội nón bành, tay mang cuộn dây, ngang lưng một vật tầm vòng hay dao nhọn, luôn khăn trương trong đội ngũ tập võ nghệ, luyện thể thao, học và phổ biến các bài hát, lấy “Thanh niên hành khúc” (của Lưu Hữu Phước) làm Đoàn ca.

Giữa thời buổi nước mất nhà tan, bệnh tật đói khổ chồng chất do chiến tranh đế quốc, không khí chính trị ngột ngạt từ phía Nhật, Thanh niên Tiền phong ra đời như là một hiện tượng xã hội tươi mới ngay từ hành động khởi phát. Đông đảo đồng bào chứng kiến các buổi lễ trang nghiêm rất ấn tượng về một lực lượng mới vì nó gọi lên suy nghĩ trong mọi người một tinh thần tự hào, tự cường dân tộc và oán hờn giặc ngoại xâm, bán nước. Bên ngoài dựa vào thể công khai, hợp pháp có sự bảo trợ của Nhật, bên trong được Tỉnh ủy điều dặt, hướng dẫn chỉ đạo, Thanh niên Tiền phong Tân An phát triển mạnh, có nhiều hoạt động thiết thực, tạo ấn tượng tốt trong lòng nhân dân.

3.2. Hoạt động của tổ chức Thanh niên Tiền phong tỉnh Tân An

Thanh niên Tiền phong tổ chức hoạt động tuyên truyền khơi dậy tinh thần yêu nước, đoàn kết trong quần chúng nhân dân. Lúc đầu, Thanh niên Tiền phong quận Châu Thành và quận Thủ Thừa nhờ lực lượng tỉnh xuống hỗ trợ trong các buổi diễn thuyết trước dân chúng; sau đó, các quận chủ động tự mở diễn đàn tuyên truyền ngay trên thớt thịt giữa chợ, lấy cả đình chùa làm sân diễn thuyết giúp đồng bào hiểu rõ về tình hình thời cuộc và vận nước sắp tới. Khắp các làng từ nhà dân, sân đình, sân trường, khu chợ, đến nhà chùa cửa Phật đều có thể thành nơi tuyên thệ, sinh hoạt, hội họp của Thanh niên Tiền phong. Nhờ phương pháp đúng, Thanh niên Tiền phong bắt rễ nhanh ở các nơi, tập hợp được không chỉ thanh niên, trung niên, phụ nữ mà cả thầy giáo

già, thành phần hữu sản, phú nông, địa chủ.

Chính những hoạt động này đã “khơi dậy lòng yêu nước, yêu dân tộc nồng nàn trong mọi tầng lớp, từ công chức, trí thức, địa chủ, hội tề đến những người nông dân lao động chịu lầm cảnh nghèo đói” [16, tr. 241], góp phần thúc đẩy quần chúng tham gia Thanh niên Tiền phong. Đây là cơ hội, điều kiện hết sức thuận lợi để đưa quần chúng đến với chủ trương của cách mạng, để họ hiểu được vị trí, vai trò của mình trong sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc cũng chính là giải phóng chính bản thân trước thời cuộc hiện tại.

Song song đó, Thanh niên Tiền phong hoạt động như một “chính quyền” trong việc giải quyết những khó khăn, tồn tại song song với chính quyền Nhật. Sau ngày Nhật đảo chính Pháp, tình hình chính trị, trật tự trong tỉnh Tân An có nhiều thay đổi, bởi quan chức người Việt dưới thời Pháp nay chỉ làm cầm chừng, cầu an vì không biết số phận sẽ ra sao trước sự thay đổi chủ và sự trỗi dậy của các thế lực thân Nhật cũng không mấy thiện cảm với lớp quan chức này. Chính vì vậy, việc quản lý xã hội lỏng lẻo, nạn trộm cướp diễn ra khắp nơi gây tâm lý hoang mang, lo sợ trong dân chúng. Thấy và hiểu nỗi lo của dân, Thanh niên Tiền phong đã tổ chức canh gác, tuần tra, bài trừ tệ nạn trộm cắp trong các làng, góp phần ổn định tình hình xã hội. Nhờ Thanh niên Tiền phong hoạt động mạnh mẽ mà xóm làng yên ổn, nạn trộm cắp, cướp giết trước kia hầu như không còn.

Lúc này, bệnh dịch tả đang trở thành tai họa lan nhanh trong tỉnh, Thanh niên Tiền phong lập hàng trăm đội Cứu cấp. Hễ nơi nào vang lên tiếng báo động, tiếng trống mõ, tiếng tù và, lập tức đội Thanh niên cấp cứu có mặt, hoạt động không kể ngày đêm, dùng phương pháp trị bệnh cổ truyền thông thường mà hiệu nghiệm, ít tốn kém, đẩy lùi dịch tả “cứu được 174/197 người” [7, tr. 8-9]. Bên cạnh đó, lực lượng Thanh niên Tiền phong còn chỉ chị em phụ nữ cách cấp cứu, băng bó vết thương, người già thì vận động tổ chức, dạy bảo thiếu nhi,... các hoạt động trên được đồng bào hoan nghênh nhiệt liệt. Nhiều người chưa biết đọc biết viết, Thanh niên Tiền phong mở các lớp truyền dạy chữ quốc ngữ.

Trước cảnh rối ren, bộ máy quan lại các cấp tan rã từng mảng sau ngày 9/3/1945, còn Nhật quản lý chủ yếu từ cấp quận trở lên, Thanh niên Tiền phong theo lệnh Đảng chủ trương “tây uế quan trường”, tổ chức thay dần các ban hội tề 15 vị bằng hội Ngũ hương chỉ gồm 5 vị⁸ nhằm loại trừ các phần tử xấu hoặc tay sai ác ôn còn lại của Pháp, chính quyền Nhật tiến dần tới nắm quyền điều hành trong các làng. Nhiều nơi, lãnh đạo Thanh niên Tiền phong kiêm luôn chức Hương cả, nắm toàn quyền hoạt động trong làng như Cả Tạo ở Lợi Bình Nhơn, Cả Hoàn ở Bình Quới, Cả Canh ở làng Thanh Phú Long, ông Năm Tùng tại làng Bình Lập (tỉnh lỵ),... Táo bạo hơn, Thanh niên Tiền phong còn lấy dầu hắc xóa hết tên các đường mang tên thực dân Pháp và Việt gian tay sai, tiến tới yêu cầu các công sở xóa biển tên cơ quan bằng chữ Pháp, viết lại bằng chữ Việt. Ngay với tòa hành chánh tỉnh có đắp chữ nổi to bằng sơn trắng “Bureaux de l'inspection”, Thanh niên Tiền phong cũng yêu cầu nhân viên đục bỏ, đắp thay bằng dòng chữ “Tòa hành chánh tỉnh”, thời hạn thi hành trong 48 giờ. Trước uy thế sôi sục của Thanh niên, nhân viên tòa hành chánh tỉnh thi hành răm rắp, chỉ 24 giờ là xong. Qua đây chúng ta thấy rằng, rõ ràng tình thế ngày càng chín muồi, chỉ chờ lệnh cấp trên phát động khởi nghĩa là chiến thắng cầm chắc trong tay.

Bên cạnh các hoạt động tuyên truyền và công tác xã hội, Tỉnh ủy chỉ đạo phải thường xuyên tổ chức tập dợt để khi khởi nghĩa nổ ra, quần chúng không ngỡ ngàng cũng như bị động trước thời cuộc. Do đó, nhiều cuộc tập trận giả diễn ra ở các làng nhằm làm quen với cuộc khởi nghĩa giành chính quyền sắp diễn ra. Đêm 15-8-1945, 500 đội viên Thanh niên Tiền phong tập hợp tại sân vận động tỉnh lỵ mở lễ “đốt lửa trại”. Thực chất đây là một cuộc diễn tập chuẩn bị cho khởi nghĩa giành chính quyền trước Dinh tỉnh trưởng, song địch không hề hay biết hay có phản ứng gì. Chính từ những cuộc tập dợt này chúng ta thấy được tinh thần cách mạng, sức mạnh của quần chúng nhân dân, đây là nhân tố góp phần quan trọng cho sự nghiệp cách mạng ở tỉnh Tân An.

Thông qua các hoạt động trên, đồng bào ủng hộ Thanh niên Tiền phong ở khắp nơi, nhiều gia

⁸ Hương cả, hương quản, xã trưởng, hương bộ, chánh lục bộ.

đình tự nguyện góp hết sức mình không tiếc công, tiếc của. Gia đình ông Bảy Báu ở Cầu Tre, làng Mỹ Lạc Thanh bỏ ra hơn 200 gia⁹ thóc chỉ để nuôi lực lượng Thanh niên Tiền phong tập võ dưới sự chỉ huy của đồng chí Bảy Lại và Mười Râu, là một trong muôn vàn biểu hiện sinh động của tấm lòng yêu nước, của quần chúng gắn bó với cách mạng. Như vậy, từ những hoạt động trên, ta thấy rằng Thanh niên Tiền phong hoạt động như một “chính quyền cơ sở”, đây là chính quyền nhân dân cần và cần hơn hết ngay trong thời buổi này.

Dựa vào thế công khai, được tổ chức hệ thống từ trên xuống, lại được cảnh sát trưởng đứng ra làm Thủ lĩnh, Thanh niên Tiền phong tỉnh không ngừng lớn mạnh và có sức ảnh hưởng rất lớn trong các giới. Công chức các sở, giáo chức các làng, giáo sinh các trường, tín đồ các giáo phái đến ghi tên xin gia nhập ngày càng đông. Ở các địa phương trong tỉnh, tận dụng thế hợp pháp đẩy mạnh tổ chức tuyên truyền vận động nhân dân tham gia Thanh niên Tiền phong. Như vậy, phong trào Thanh niên Tiền phong tỉnh Tân An phát triển mạnh mẽ là nhờ sự chỉ đạo của Xứ ủy Tiền phong và sự chủ động của Tỉnh ủy trong việc “lợi dụng những hình thức tổ chức “vô dũng”, “nghĩa binh” do quân địch gây ra mà đoàn kết quần chúng, chiếm ảnh hưởng trong quần chúng” [17, tr. 249].

Tuy nhiên, trong quá trình hoạt động, Thanh niên Tiền phong cũng gặp khó khăn như ở Tân Trụ, nhóm Cao Đài phái Tây Ninh âm mưu phá lễ ra mắt, đứng ra hô hào tín đồ không gia nhập Thanh niên Tiền phong. Song Thanh niên Tiền phong tỉnh với sự chỉ đạo của Tỉnh ủy nhanh chóng dàn xếp, áp đảo, tiến hành buổi lễ suôn sẻ. Thanh niên Tiền phong tỉnh còn can thiệp đầu lý với chính quyền ở Mộc Hóa, buộc quận trưởng Nguyễn Văn Hoài dù muốn hay không cũng phải “chuẩn y” cho đốc Ân làm Thủ lĩnh Thanh niên Tiền phong quận.

Khi phong trào ngày càng phát triển, ảnh hưởng lớn trong mọi tầng lớp thì quân Nhật cũng ý thức rằng có sự “chi phối, điều hành” phía sau của cộng sản, viên quan Nhật chỉ huy ở tỉnh lỵ cho mời các nhân vật nghi ngờ trong đó có đồng chí Chín Trọng đến thẩm vấn, đe dọa, song sự việc cũng chỉ đến đó.

Trước khí thế lớn mạnh của Thanh niên Tiền phong, bộ máy cai trị của Nhật ở cấp tỉnh đến làng, tuy tồn tại nhưng đều bị vô hiệu, vì bộ phận không nhỏ đã ngả theo phong trào, thậm chí xin ghi tên gia nhập Thanh niên Tiền phong, trong đó có phó tỉnh trưởng Lê Quang Trọng và quận trưởng Châu Thành.

Như vậy, được sự chỉ đạo của Xứ ủy Tiền phong, sự tích cực, chủ động của Tỉnh ủy Tân An đã dẫn đến sự ra đời của tổ chức Thanh niên Tiền phong Tân An vào đầu tháng 6-1945. Từ khi ra đời, Thanh niên Tiền phong với nhiều hoạt động thiết thực, tạo ấn tượng tốt trong lòng dân chúng, góp phần quan trọng trong việc tập hợp quần chúng tham gia cách mạng dưới sự lãnh đạo của Đảng. Những hoạt động đó đã góp phần thúc đẩy phong trào quần chúng trong tỉnh dâng cao, kết quả gần ¾ số làng trong tỉnh đã có tổ chức Thanh niên Tiền phong trước ngày khởi nghĩa giành chính quyền.

Như vậy, Thanh niên Tiền phong Nam Bộ nói chung và Tân An nói riêng đã “tập hợp tất cả các lứa tuổi trong các tầng lớp nhân dân, trong cơ sở của chính quyền thuộc địa, trong các xí nghiệp, nhà máy, nhà trường, các chợ, khu xóm lao động... hình thành một mặt trận đoàn kết dân tộc thật rộng rãi và chặt chẽ, với khí thế mạnh chưa từng thấy” [18, tr.117].

3.3. **Đóng góp của Thanh niên Tiền phong Tân An**

Dưới sự điều hành của Tỉnh ủy Tân An, Thanh niên Tiền phong đã có nhiều đóng góp cho quá trình chuẩn bị lực lượng ở Tân An, đó là:

Thanh niên Tiền phong ra đời góp phần phát triển tổ chức đảng các cấp với nhiều chi bộ ra đời, Thanh niên được kết nạp vào Đảng. Sau ngày Nhật đảo chính Pháp (9-3-1945), nhất là từ khi Thanh niên Tiền phong ra đời đã góp phần thúc đẩy phong trào cách mạng ở Tân An không ngừng phát triển. Thông qua các hoạt động thiết thực như giữ bình yên xóm làng, trị bệnh cứu người,... đã góp phần bồi đắp tinh thần đoàn kết, thức tỉnh tinh thần yêu nước trong nhân dân, để từ đó đưa phong trào quần chúng ngày một phát triển rộng khắp ở các địa phương. Từ phong trào

⁹ 1 gia thóc sẽ ước tính bằng từ 20 đến 22 kg, tùy nơi.

này đã xuất hiện nhiều thanh niên hăng hái có lý tưởng, niềm tin vào sự nghiệp cách mạng của Đảng trong việc giải phóng dân tộc khỏi ách thống trị của thực dân.

Trải qua hoạt động thực tiễn đấu tranh cách mạng, nhiều quần chúng ưu tú được kết nạp đảng như Nguyễn Duy Cương, Nguyễn Văn Thuận, Nguyễn Hồng Huy (làng Bình Tịnh, quận Thủ Thừa), Đặng Văn Quý, Huỳnh Văn Gấm, Nguyễn Văn Nữ, Bếp Bá, Bếp Nhứt và Tư Bê,... Những đảng viên này trở thành lực lượng nòng cốt trong việc phát triển cơ sở đảng các cấp với sự ra đời nhiều chi bộ như Bình Trinh Đông, Nhứt Ninh, Tân Trụ, Tân Phước Tây, Bình Tịnh, An Nhứt Tân, chi bộ Cơ lính Thủ hộ,... Với những kết quả đó, Thanh niên Tiền phong đã giúp Tỉnh ủy xóa được vùng trắng (tức là nơi chưa có đảng viên và cơ sở Đảng) ở các làng thuộc vùng hạ quận Thủ Thừa, xây dựng được cơ sở Đảng ở các làng. Trước ngày khởi nghĩa giành chính quyền, ở quận Thủ Thừa, “28 làng đều có chi bộ đảng hoặc đảng viên (tính cả Thuận Nghĩa Hoà và Thủy Đông thuộc quận Mộc Hoá)” [19, tr. 91]. Như vậy, Thanh niên Tiền phong đã tập hợp được lực lượng Thanh niên vào sự nghiệp cách mạng của Đảng, thúc đẩy phong trào Thanh niên trong tỉnh phát triển ngày càng sôi nổi và góp phần nâng cao sức chiến đấu của cơ sở đảng các cấp trong tỉnh.

Thanh niên Tiền phong góp phần tập hợp quần chúng tham gia phong trào cách mạng dưới sự lãnh đạo của Tỉnh ủy Tân An. Trong lúc Nhật và tay sai chỉ lo chiến tranh bởi lợi ích của chúng, lo ức hiếp, thu tô đòi thuế, thờ ơ với sinh mạng của hàng triệu con người, đồng bào thì các hoạt động của Thanh niên Tiền phong đã làm tăng niềm tin, sự tin nhiệm gấp bội trong dân chúng, nhìn vào thanh niên Tiền phong để hiểu rõ hơn về tâm địa kẻ thù, về tình hình thế cuộc của cách mạng.

Nhờ Tỉnh ủy khéo léo tổ chức, không bao lâu Thanh niên Tiền phong Tân An lan ra khắp các quận, nhất là vùng làng quê đông dân. Qua đó, Tỉnh ủy chủ trương sử dụng lực lượng Thanh niên Tiền phong để xây dựng đội vũ trang nòng cốt, cuốn hút rộng khắp các tầng lớp nhân dân theo cách mạng, chuẩn bị lực lượng chờ đón thời cơ để tiến hành khởi nghĩa. Tính đến đầu tháng 8 năm 1945, “46/62 làng của tỉnh Tân An có tổ chức Thanh niên Tiền phong do Đảng bộ xây dựng” [20, tr. 55]. Như vậy, thông qua Thanh niên Tiền phong đã giúp Đảng tập hợp được đông đảo quần chúng, đây là lực lượng nòng cốt, đi đầu trong cuộc khởi nghĩa giành chính quyền ở các địa phương trong tỉnh.

Thanh niên Tiền phong góp phần phân hoá tiến tới cô lập kẻ thù, góp phần đưa cuộc khởi nghĩa ở Tân An năm 1945 diễn ra nhanh chóng thành công và không đổ máu. Về hình thức, Thanh niên Tiền phong Nam kỳ ra đời từ chủ trương của Nhật trong việc nắm lực lượng Thanh niên làm hậu thuẫn cho Nhật khi quân đồng minh đổ bộ vào Đông Dương. Nhưng đối với Tân An, Thanh niên Tiền phong ra đời là sự chỉ đạo trực tiếp của Bí thư Xứ ủy Tiền phong Trần Văn Giàu đối với đồng chí Nguyễn Văn Trọng (Bí thư Tỉnh ủy). Ngay khi ra đời, Thanh niên Tiền phong đã có sự tham gia của nhiều quan chức trong chính quyền Nhật ở Tân An như Đặng Văn Quý là cảnh sát trưởng Tân An, Nguyễn Văn Nữ là công chức ngành thuế, Ký Hiệp - Thư ký của quận trưởng Châu Thành,... vào Ban lãnh đạo Thanh niên Tiền phong.

Thông qua nhiều hoạt động, Thanh niên Tiền phong đã thu hút không ít công chức như Cò mi Quang làm ở tòa hành chính tỉnh, hội tề như Hương quân Chấn, Hương hào Điện ở làng Tân Phước Tây, lính bảo an như Bếp Bá, Bếp Nhứt và Tư Bê, Tám, thậm chí cả quận trưởng Châu Thành, phó Tỉnh trưởng Lê Quang Trọng cũng gia nhập. Như vậy, Thanh niên Tiền phong đã góp phần phân hóa, lôi kéo các lực lượng trong bộ máy chính quyền Nhật vào lực lượng cách mạng. Nhờ xây dựng lực lượng nội tuyến mạnh nên ta dễ dàng đưa các đội vũ trang xung kích quận vào tình lý một cách an toàn và cuộc khởi nghĩa ở Tân An diễn ra nhanh chóng thắng lợi, không đổ máu hay va chạm với các thế lực phản cách mạng.

4. Kết luận

Từ khi ra đời, Thanh niên Tiền phong Tân An có nhiều hoạt động tích cực trong việc khơi dậy tinh thần đoàn kết, truyền thống yêu nước của nhân dân, góp phần thúc đẩy phong trào quần chúng trong tỉnh ngày càng phát triển. Đồng thời, lực lượng này hoạt động như một “chính

quyền” trong việc chống trộm cắp, giữ yên xóm làng, cứu người bệnh, dạy chữ quốc ngữ, “tẩy uế quan trường”,... góp phần tạo niềm tin, ấn tượng tốt trong lòng nhân dân. Thông qua các hoạt động trên, số lượng quần chúng tham gia cách mạng ngày càng đông, từ trong phong trào đã xuất hiện nhiều quần chúng tích cực được kết nạp vào Đảng góp phần nâng cao sức chiến đấu của cơ sở đảng các cấp. Trước khí thế của Thanh niên Tiền phong, nhiều công chức, hội tề trong chính quyền Nhật xin gia nhập và hoạt động trong tổ chức này, khi thời cơ đến cuộc khởi nghĩa diễn ra giành thắng lợi nhanh chóng. Từ kết quả trên, chúng ta thấy rằng Thanh niên Tiền phong Tân An có những đóng góp nhất định trong quá trình chuẩn bị lực lượng, góp phần đưa cuộc khởi nghĩa ở Tân An diễn ra nhanh chóng thắng lợi.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1] B. D. Tran, "Evaluating Pioneer Youth from a historical perspective," *Party History Magazine*, vol. 4 no. 56, pp. 13-14, 1994.
- [2] N. B. Pham, "Understanding the Pioneer Youth Organization," *Party History Magazine*, vol. 4, no. 56, pp. 15-17, 1994.
- [3] V. T. Huynh and D. T. Bui, *Pioneer Youth and movements of students and intellectuals in Saigon (1939 - 1945)*. Tre Publishing House, 1995, p. 25.
- [4] M. H. Ha, "Looking back at the Pioneer Youth in Southern Vietnam," in *the August Revolution in Southern Vietnam Seminar*. Ho Chi Minh City Pedagogical University Publishing House, 2010, pp. 400-413.
- [5] T. H. N. Nguyen, "The role of Youth Pioneers in the August Revolution in Southern Vietnam," in *the August Revolution in Southern Vietnam Seminar*. Ho Chi Minh City Pedagogical University Publishing House, 2010, pp. 288-294.
- [6] C. P. Do, "The Pioneer Youth Organization in the 1945 August Revolution in Southern Vietnam," in *the August Revolution in Southern Vietnam Seminar*. Ho Chi Minh City Pedagogical University Publishing House, 2010, pp. 349-357.
- [7] V. N. Mai, "Activities of Young Pioneers in 1945," *Past and Present Magazine*, no. 434, pp. 7-9, August 2013.
- [8] Q. H. Vu and D. L. Bui, "The days of the August Revolution in Saigon and the role of the Party Committee of Cochinchine," *Party History Magazine*, no. 5, pp. 25-33, 2017.
- [9] V. T. Vo, "The Party Committee of Cochinchine during the campaign towards the August Revolution in Cochinchine (1940 - 1945)," *Saigon University Journal of Science*, no. 76, pp. 39-49, April 2021.
- [10] M. D. Nguyen, "The August Revolution in 1945 in Tan An province," *Party History Magazine*, no. 8, pp. 85-90, 2022.
- [11] C. D. Dang and V. D. Nguyen, "Huynh Tan Phat with the August Revolution in 1945," *Party History Magazine*, no. 3, pp. 77-85, 2023.
- [12] V. T. Vo, "The role of the Pioneer Youth Organization in the August 1945 revolution in Southern Vietnam," *Party History Magazine*, no. 8, pp. 11-16, 2023.
- [13] H. T. Pham, *History of the August 1945 revolution in Vietnam*. Hanoi National University Publishing House, 2013.
- [14] V. G. Tran, "Some characteristics of the August Revolution in Saigon- Southern Vietnam," *Journal of Historical Research*, no. 6, pp. 6-15, 1995.
- [15] M. N. Khuong, "Remembering a vibrant time," in *Following the Bright Path*. Long An Publishing House, 1991, pp. 203-234.
- [16] V. H. Nguyen, "Tan An during the General Uprising," in *Following the Bright Path*. Long An Publishing House, 1991, pp. 235-260.
- [17] Communist Party of Vietnam, *Complete Party Documents (1940-1945)*, vol. 7, National Political Publishing House, Hanoi, 2000.
- [18] Group authors, *Huynh Tan Phat's life and career*. National Political Publishing House, Hanoi, 2003.
- [19] Steering committee for writing the history of Long An province, *Thu Thua History of revolutionary traditions*, December 1995.
- [20] Ho Chi Minh Communist Youth Union of Long An province, *History of the Youth Union and Movement of Long An province (1925 - 2007)*. Ho Chi Minh City General Publishing House, 2010.